

Beslut att återbetala debiterad ersättning efter fyra år

En beställare och en entreprenör tecknar ett avtal om att den senare ska utföra vissa byggservicearbeten på löpande räkning. Under flera års tid utför entreprenören arbetena och beställaren betalar också de utställda fakturorna utan närmare påpekanden. Allt är således frid och fröjd mellan parterna. Men nästan fyra år efter avtalets ingående invänder beställaren att debiterad ersättning är avtalsstridig och ska återbetalas. Detta var omständigheterna i ett mål som avgjordes den 9 juli 2018 av Hovrätten för Västra Sverige (mål T 3489-17).

Hur någon agerar kan få betydelse för bland annat bedömningen av om ett avtal överhuvudtaget kommit till stånd eller vid bestämmandet av ett avtals innehåll, och att någon erlägger betalning utgör av naturliga skäl en betydelsefull omständighet i båda dessa situationer. Inte sällan är det nog också så att den som mottager en betalning för utfört arbete därigenom får intrycket av att dennes prestation godtas av avtalsparten. Ovannämnda mål visar emellertid på att den rättsliga betydelsen av en betalning som sådan kan vara begränsad.

I målet reglerades parternas mellanhavanden av ett skriftligt avtal. Enligt avtalets ordalydelse hade entreprenören rätt till ersättning för enbart "effektiv timtid på arbetsplatsen". Trots det skriftliga avtalet hade dock entreprenören debiterat – och beställaren betalat – för kringåtgärder som inte var effektivt arbete, t.ex. administrativa tjänster såsom kontakt med hyresgäster och underentreprenörer. Att så skett framkom efter en särskild granskning som beställaren genomförde i efterhand av entreprenörens fakturor. Fakturorna var enligt uppgift från beställaren enkla att granska och det gick att utläsa exakt vad entreprenörens arbetare hade gjort. I sammanhanget kan vidare noteras att beställaren redan innan den särskilda granskningen hade haft synpunkter på debiterade kostnader för parkeringsavgifter och hantering av nycklar. Synpunkter på några andra poster i fakturorna lämnades dock inte vid denna tidpunkt.

Inledningsvis konstaterade hovrätten att kostnaderna för kringåtgärderna inte var ersättningsgilla enligt parternas skriftliga avtal. Därefter blev frågan om entreprenören hade rätt till ersättning för arbetena till följd av beställarens faktiska agerande, dvs. då denne under lång tid erlagt betalningar utan några synpunkter. Med andra ord var frågan om ersättningsreglerna enligt det skriftliga avtalet, vilket alltså inte gav rätt till debitering, hade ändrats till förmån för entreprenören i det här fallet.

Hovrätten förklarade att ena partens förmånliga avtalstillämpning i förhållande till avtalets ordalydelse i vissa undantagsfall kan ses som en eftergift som medför att den eftergivande parten förlorar sin rätt att åberopa avtalet på viss punkt. Enligt vad domstolen vidare uttalade förutsätter dock en eftergift att avtalstillämpningen sker regelmässigt under viss tid och att parten är medveten om avvikelsen från avtalet eller i vart fall borde förstått att sådan avvikelse fanns.

Utifrån dessa rättsliga utgångspunkter fann hovrätten att det inte var visat att beställaren känt till någon från avtalet avvikande debitering i annat avseende än beträffande parkeringsavgifter och hantering av nycklar. Beställaren ansågs därför inte ha avstått från sin rätt att åberopa vad som avtalats om ersättning mellan parterna. Någon ändring av det skriftliga avtalet till följd av eftergift från beställarens sida hade därmed inte skett. Hovrätten fann därför – efter att ha avfärdat entreprenörens övriga invändningar – att den avtalsstridiga ersättningen skulle betalas tillbaka till beställaren.

En av de viktigaste lärdomarna som en entreprenör bör dra från målet är att säkra underlag som visar dennes rätt till ersättning, t.ex. i form av arbetade timmar, utförda åtgärder, träffade

överenskommelser m.m. Sådant underlag kan nämligen bli nödvändigt att ha tillgång till om beställaren, som förvisso betalat för utfört arbete och inte hörts av på lång tid, plötsligt menar att fakturerad ersättning är felaktig och ska återbetalas. Att beställaren inte lämnat några synpunkter på utfärdade fakturor – trots att dessa var utförliga och enkla att granska – saknar som utgångspunkt betydelse.

Som entreprenör finns det därför goda anledningar till att spara underlag till stöd för sin fakturering under lång tid, trots de kostnader som detta medför. En betalning innebär inte att allt är frid och fröjd för all tid framöver.

Erik Jagbrant, Biträdande jurist, Foyen Advokatfirma

erik.jagbrant@foyen.se

*Som medlem i SBR har du tillgång till 15 minuters fri rådgivning hos Foyen Advokatfirma.
Rådgivningen når du på 08-506 184 00.*